

[Chr. J. Hansen.]

opgave, de fra begyndelsen har haft og endnu har at løse, og den måde, hvorpå de har gjort det gennem årene, uvilkårligt anerkende, at alle tre kreditforeninger har haft dygtige mænd i ledelsen, men uden at forklejne andre synes jeg, man må nævne Husmandskreditforeningens første direktør, hr. Elmquist. Et meget stort, uegennyttigt og opslidende arbejde har denne mand udført for at stifte denne kreditforening, som titusinder af småkårsfolk havde brug for og har haft brug for i årene, der er gået siden. Men han blev ikke ved det. Da der blev brug for en grundejerkreditforening, var samme mand også med, og han blev ligeledes denne kreditforenings første direktør. Hvad de to kreditforeninger gennem de mange år har betydet for deres låntagere, kan vel ikke gøres op i penge. Man føler trang til at sende denne mand, som forstod nødvendigheden af disse kreditforeningers oprettelse, en venlig tanke.

Forholdene i dag kan jo slet ikke sammenlignes med den tids forhold, og den udvikling, der på så mange måder er sket i vort samfund, har også gjort sig gældende for vore kreditforeninger — vel ikke mindst for de kreditforeninger, som lovforslaget her omfatter. Gang på gang er der for husmandskreditforeningernes vedkommende sket ændringer og udvidelser. Det skete allerede i 1882 kort efter dens oprettelse, derefter i 1892, 1902, 1904, 1908, 1915, 1918 og 1920, og ved den nugældende kreditforeningslovs vedtagelse i 1936 gentog det sig. Der er ingen grund til at nævne, hvori disse ændringer har bestået. De har været en følge af udviklingen, og det er tydeligt fremhævet i betænkningen. Kun det, at da loven første gang blev vedtaget, omfattede foreningernes udlånsgrænse ejendomme, der ikke var vurderet til over 4 000 kr., og foreningens lån måtte højst andrage 50 pct., for jordløse huses vedkommende 40 pct., af panternes vurderingssum. Når man sammenligner disse tal med, hvad der nu foreslås, viser det i høj grad udviklingen gennem tiderne.

Indenfor hvilke områder har nu de omhandlede kreditforeninger kunnet arbejde og udlåne i årenes løb? Ja, for Husmandskreditforeningens vedkommende var udlånsområdet jo land-, skov- og havebrugsejendomme i Jylland, som efter foretagens vurderingsforretning med tilhørende bygninger ikke var ansat til højere værdi end 20 000 kr., samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder, som til ejendomsskyld var vurderet til 12 000 kr. For Østifternes Husmands-Kreditforenings vedkom-

mende var udlånsområdet på samme måde land-, skov- og havebrugsejendomme i østifterne samt andre ejendomme på landet og på købstædernes markjorder, som efter vurderingsforretning ikke var ansat til en højere værdi end 16 000 kr. Der er altså dog en væsentlig forskel på udlånsforholdene for de to kreditforeninger.

Man kan vist uden overdivelse sige, at der alene var et stort område, hvor der var udlånsmuligheder, hvortil kom den såkaldte § 2-bestemmelse, hvorefter der var yderligere muligheder for udlån til medlemmer, hvis ejendomme ved forbedring havde opnået større værdi. Endelig blev der dengang for de nævnte kreditforeninger opretholdt bestemmelser angående refusion fra statskassen af visse vurderingsomkostninger, udredning af løn fra statskassen til den af ministeriet udnævnte revisor og nedsat betaling og stempelafgift for tingbogsattest, endvidere statsgaranti for en rente af 4 pct. årlig for de af foreningen udstedte kasseobligationer.

Kreditforeningen af Grundejere på Landet i Jylland, altså den kreditforening, der blev oprettet i 1893, fordi grundejerne i de større stationsbyer og handelspladser ikke hidtil havde kunnet opnå lån i nogen af de eksisterende kreditforeninger — Ny Jydske Kjøbstad-Creditforening ydede kun lån i købstæderne, og Husmandskreditforeningen ydede kun lån i ejendomme, der på daværende tidspunkt var vurderet til indtil 6 000 kr. —, var der altså i høj grad brug for, og dens udlånsområde blev dengang fastsat til de i flækker og på landet i Jylland med tilhørende øer beliggende ejendomme, som enten var uden avlsbrug, eller som havde et i forhold til bygningerne underordnet avlsbrug, og som til ejendomsskyld var vurderet til 8 000 kr. eller derunder.

Det var tallene i 1936, men udviklingen og ejendomspriserne har jo ikke stået stille siden den tid, vi kan vistnok sige tværtimod. Den stedfundne udvikling har også medført, at husmandskreditforeningerne flere gange har rettet henvendelse til indenrigsministeriet om ændring af udlånsmuligheder og -områder, idet foreningerne med næsten overstrømmende talmateriale søgte at bevise det rimelige og retfærdige i deres krav. Jeg skal ikke komme ind på indholdet af disse andragender, men kun sige, at ministeriet og rigsdagen hver gang har taget hensyn til disse ønsker i det omfang, hvori man nu mente det berettiget og fornøftigt, men jeg undlader ikke at tilføje ved denne lejlighed, at der også fra husmandskreditforeningernes side er kæmpet umådelig bravt for at få